

Justis- og beredskapsdepartementet
Postboks 8005 Dep
0030 OSLO

Deres ref.

Vår ref.
17/357-3/DARO

Dato
12.06.2017

Høring – forslag til ny straffeprosesslov – tilleggsuttalelse fra Språkrådet

Vi viser til høringsbrev fra Justis- og beredskapsdepartementet om forslag til ny straffeprosesslov.

Språkrådet har fått innvilget utsatt frist til 13. juni for å fremme noen synspunkter i tillegg til dem vi gav uttrykk for i vårt hørings svar fra 1. juni. Vi håper Justis- og beredskapsdepartementet vil vurdere også disse synspunktene selv om svaret fra oss kommer sent.

Rettsikkerhet for døve og hørselshemmede

Språkrådet jobber med flere språk enn norsk, og ett av arbeidsområdene våre er tegnspråkbrukernes språklige rettigheter. Med Fritz Moen-saken i minne (jf. NOU 2007:7 *Fritz Moen og norsk strafferettspleie*) er det klart at ivaretagelsen av disse rettighetene kan være helt avgjørende for rettsikkerheten til døve og hørselshemmede som blir mistenkt og eventuelt satt under tiltale i straffesaker. Derfor mener vi at tegnspråkbrukernes språklige rettigheter må komme tydeligere fram i forslaget til ny straffeprosesslov.

Den nye straffeprosessloven må sikre god og effektiv tilgang til rettssystemet for døve og hørselshemmede, på lik linje med andre, og det er lovgiverens ansvar å sørge for at rettsikkerheten til det enkelte individ blir ivaretatt i lovverket. For at man skal få god tilgang til straffeprosessen, må man ha tilgang til informasjon på et språk man forstår. For døve og hørselshemmede betyr det informasjon på tegnspråk gjennom hele straffeprosessen, enten man er fornærmet, vitne, mistenkt, siktet, tiltalt eller domfelt. Ved direkte kommunikasjon der ikke begge parter kan tegnspråk, må det sikres at det er tegnspråktolk til stede. Det er behov for tegnspråktolker med spesialisering innen retts tolkning. Rettspleien må sikre at denne kompetansen finnes, samtidig som tolkebrukeren må ha rett til å velge tolk selv. Tegnspråktolker bør godkjennes etter nærmere angitte kriterier for å kunne tolke i straffeprosessen.

Vi vil anbefale bruk av døv tolk i kombinasjon med tegnspråktolk. Mens en tegnspråktolk oversetter mellom norsk og norsk tegnspråk, vil en døv tolk kvalitetssikre og tilpasse informasjonen fra tegnspråktolken til tolkebrukeren. En døv tolk har viktig språk- og kulturkompetanse som vil være avgjørende for døves rettsikkerhet.

All skriftlig kommunikasjon må være klarspråklig og tilpasset mottakeren. Dette gjelder for alle ledd i straffeprosessen.

Til enkelte bestemmelser i lovforslaget:

§ 3-15: Når døve og hørselshemmede avhøres ved tilrettelagt avhør (jf. vår kommentar til § 10-7), skal det alltid være forsvarer og tegnspråktolk til stede. Avhørene må tas opp på lyd og bilde, der også tegnspråktolken er synlig.

§ 10-6: Døve og hørselshemmede skal alltid ha kompetent tegnspråktolk til stede fra første kontaktpunkt med både politi, påtalemyndighet og domstoler. Ingen av partene skal kunne velge bort bruk av tegnspråktolk.

§ 10-7: Døve og hørselshemmede bør som hovedregel avhøres ved tilrettelagt avhør.

§ 10-8: Avhør av døve og hørselshemmede skal alltid sikres med både lyd og bilde. Også tegnspråktolk skal være synlig på bildeopptak (jf. vår kommentar til § 3-15).

§ 11-1: Domstolene bør alltid søke bistand hos fagkyndig person i møte med døve og hørselshemmede for å sikre språk- og kulturforståelse. Sakkyndig skal i slike tilfeller oppnevnes av retten.

For øvrig gjør vi oppmerksom på at det i høringsdokumentet på side 169 er brukt ordet «døvetolk» og på side 754 «døvetolking». De korrekte termene er «tegnspråktolk» og «tegnspråktolking».

Endringer i andre lover:

Domstolloven bør endres, slik at døve og hørselshemmede kan gjøre tjeneste som meddommere. Det er viktig at meddommerne avspeiler samfunnets mangfold.

Vennlig hilsen

Åse Wetås
direktør

Dagfinn Rødningen
rådgiver

Brevet er elektronisk godkjent og sendes uten underskrifter.

